

Nr 98.

Av herr **Johansson, Johan Peter**, och herr **Andersson Henrik**, om anslag till *Heimbygda, hembygdsvårdande förening för Jämtland och Härjedalen*.

Den moderna kulturella verksamheten inom Jämtlands län har varit synnerligen livlig och enligt allas vitsord givit rika resultat. Detta är främst en frukt av det målmedvetna arbete, som nedlagts av de forn- och hembygdsvårdande föreningarna, vilka sammanslutit sig till föreningen Heimbygda och under en lång följd av år åtnjutit anslag bl. a. från länets landsting. Sålunda har skapats det kända friluftsmuseet Fornbyn Jamtli, hopbragts rikhaltiga samlingar till ett kulturhistoriskt museum, samlingar av äldre kyrklig konst, en enastående samling arkivalier med de många medeltida dokumenten, bedrivits systematiska arkeologiska undersökningar, vars resultat föreligger i museets arkeologiska avdelning, byggnadshistoriska undersökningar med ett material omfattande bl. a. flera tusen fotoplåtar och flera hundra uppmättningsritningar, vidare en påbörjad inventering av länets allmogekultur, uppteckningar av sägner, traditioner, folkmål och folkmusik, en verklig förnyelse av den gamla gedigna hemslöjden har skett, en slöjdskola inrättats, hembygdskurser och specialkurser ha hållits, därav möten och kurser för lärarkåren o. s. v., naturskyddssträvandena och hembygdsvården överhuvud, även med hänsyn till nyanläggningar eller omändningar, ha främjats, likaså hembygds litteraturen, och föreningen utger två tidskrifter, som ha en mycket god spridning. För denna forn- och hembygdsvårdsorganisation har landstinget utsett och avlönar en länsantikvarie.

Stor offervillighet har lagts i dagen av länets befolkning; sålunda äro de omfattande samlingarna till väsentlig del gåvor av denna befolkning. Av dess s. k. byamannagärder inflöto på sin tid omkring 40,000 kronor, och till 60,000 kronor uppgick »1919 års minnesgårdsfond», insamlad till landshövdingeparet Widén att användas för kulturella ändamål. Det är tack vare i främsta rummet denna offervilja, som denna verksamhet kunnat så bedrivas.

Men självfallet kom även denna verksamhet att lida hårt av depressionen, särskilt då de betydande enskilda bidragen upphörde. För forskningarnas fortsättande återstod endast ett litet anslag (900 kr.) för arkeologiska grävningar. Övriga forskningar måste i stort avbrytas på grund av bristande medel. Då det här rörde sig om forskning, som ej tålde uppskov och obestriddigt voro av ett mera *allmänt* intresse, beslöt länets landsting 1922 att i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla denna bekymmersamma situation och i underdånighet hemställa om ett anslag av 5,000 kronor årligen tills vidare för främjande av kulturhisto-

risk forskning. Hörda myndigheter, länsstyrelsen, Nordiska museets nämnd och Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, tillstyrkte varmt denna hemställan, men Kungl. Maj:t ansåg sig »av statsfinansiella skäl» icke kunna upptaga detta nya anslag i statsverkspropositionen.

Ett kommande år ljusnade utsikterna, i det Norrbottens hembygdsförening fick ett forskningsanslag på 4,000 kronor. Det var ett *nytt* anslag, som visserligen gällde en speciell forskningsgren, lappforskningen, men ingen skall vid saklig jämförelse kunna bestrida, att ej de forskningar, denna framställning avse, äro minst lika trängande och i än större behov. Det var därför med särskilt goda förhoppningar, som länets landsting och föreningen Heimbygda förnyade sin underdåniga ansökan om ett anslag av 5,000 kronor för främjande av kulturhistorisk forskning, en ansökan, som varmt förordades av de ånyo hörda myndigheterna. Forskningsplanen skulle fastställas av Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien. Förslagsvis angavs planen enligt ansökan komma att omfatta: arkeologiska undersökningar, kartläggning, beskrivning m. m. av fasta fornlämningar jämte undersökningar av ödesbölen, skansar m. m. (kr. 3.000: —), kyrkliga undersökningar och arkivforskningar (kr. 1,000: —), byggnadshistoriska undersökningar samt folklivsforskning (kr. 1,000: —). I ansökan motiveras utförligt, att det är högeligen trängande att få fullfölja dessa forskningar och att de icke tåla uppskov, ett klart vitsordat förhållande.

Kungl. Maj:t synes dock icke ämna avge någon proposition i ärendet. Detta har väckt rätt så blandade känslor i den bygd, där det enskilda initiativet och offervilligheten, så länge den var möjlig, inlagt sådana förtjänster, att de ofta av vårt lands ledande sakkunskap åberopas som ett särdeles efterföljansvärt föredöme. Det torde därför få anses både rättvist och billigt, att dessa forskningsuppgifter nu i denna för dem brydsamma situation erhålla det mycket rimligt begärda understöd, som så livligt tillstyrkts av samtliga hörda myndigheter.

På grund av vad vi här anfört, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen ville besluta bevilja Heimbygda, hembygdsvårdande förening för Jämtland och Härjedalen, det av Jämtlands läns landsting för nämnda förening hos Kungl. Maj:t begärda anslaget 5,000 kronor, att med första ställas föreningen till förfogande för främjande av kulturhistorisk forskning rörande Jämtland och Härjedalen.

Stockholm den 21 januari 1927.

J. P. Johansson.

H. Andersson.

Bilaga.

Härmed intygas, att föreningen Heimbygda icke äger några som helst medel för främjande av de forskningsuppgifter, som avses i Jämtlands läns landstings underdåniga ansökan om ett anslag av 5,000 kronor till föreningen. Nämnda förenings ekonomiska ställning är nu rätt brydsam, då dess för 1926 beräknade inkomststat visat ett underskott på omkring tiotusen (10,000: —) kronor, eller ungefär det belopp, som föreningens lilla varulotteri givit mindre i behållning än i staten beräknats.

Östersund den 11 jan. 1927.

ERIC FESTIN.
Länsantikvarie.
